List 40. **NOVICE** Tečaj XXXV.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 3. septembra 1877.

Obseg: Razstava goveje živine, kónj, ovác in prešičev v Celovcu. — Tri glavna vodila, kako naj gospodar ravná s hlevskim gnojem. — Vinska letina. — Gospodarske skušnje. — Dunajski časniki in pa Rusko-Turška vosjka. — Čenč za tiste, ki bi radi zdehali. — Slovansko slovstvo. — Odgoja po módi. (Dalje.) — Angora. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razstava goveje živine, kónj, ovác in prešičev v Celovcu.

Koroška kmetijska družba je zadnje dni septembra meseca napravila veliko živinsko razstavo. Ž njo je po eni strani hotela svetu pokazati, na kolikošno stopinjo v živinoreji je že dospela, ter s tem pridobiti živinorejcem svoje dežele slavno ime in vsled tega dobrih kupcev; na drugo stran pa je bil namen razstave ta, da domači deželani posamesnih okrajev spoznajo, kaj premore cela dežela, in da naj jim razstavljena živina služi v spodbudo, da tudi oni storé to, kar so izvršili drugi domačini.

Koroška dežela je pač od narave za živinorejo bogato obdarjena; v živinoreji ima ona najboljše prihodke, česar se bomo prepričali iz statističnih poročil o množini dohodkov, ki deželi izvirajo iz živinoreje. S travo bogato obrašeni pašniki, planine, obilne senožeti: vse kaže, da je tukaj prava domovina za živinorejo, in ker ljudstvo tudi čisla živino ter ljubeznjivo ravná ž njo, doseglo se je za to v istini veliko, kakor nam spričuje sijajna razstava, v kateri smo videli lepo število izvrstnega govejega Belanskega (Möllthaler) plemena, pa tudi kaj zala goveda Labodskega (Lavanthaler) rodú.

Ker je prav ta razstava pokazala jasno in odločno, da je Belansko pleme res izvrstno, popolno žlahno in sposobno, da se ž njim zboljšujejo goveda po gorenskem Kranjskem in Goriškem Tominskem, kakor sem poročal v svojih poročilih sl. kmetijskemu ministerstvu, katero mi je dalo nalog, da pregledam goveda po omenjenih deželah ter da stavim predloge. Toplo sem v teh poročilih zagovarjal to pleme, in želim le, da bi še več let strogo in odločno Kranjska kmetijska družba z Belanskimi govedi skušala požlahniti Gorensko govejo živino.

Da je Koroška res pravi dom za rejo goveje živine, kaže nam lepo število zemljišč, na katerih se prideluje krma. Cela dežela meri 188 □ milj, od katerih je 88 odstotkov produktivnega sveta in od tega je 41 odstotkov sveta, na katerem se prideluje krma. Statistične številke od 1875. leta kažejo, da se je v enem letu pridelalo:

2 milijona in 821.862 metrič. centov sená (na senožetih),

756.280 metrič. centov detelje,

240.050 metrič. centov na njivah pridelanega sená, razun tega še blizo 800.000 metr. centov krmenske pese.

Pač lepa množina krme, kateri je primerna množina živine, ki se redí v deželi!

Goveje živine je na Koroškem 232.788 glav konj 23.744 glav, ovác 176.540, kóz 36.524 glav' svinj 99.243 glav. '

Zanimivo je brati račun o vrednosti in dobičku, katerega daje živinoreja Koroški deželi vsako leto, on po številkah kaže, kako lepo premoženje Koroška dežela dobiva od živinoreje v primeri s Kranjsko. Pač sveta dolžnost je podpirati zboljševanje živinoreje, ki je prvi in pravi steber gospodarstva tudi po Kranjskem. Kako pregrešno ravnajo nasprotniki kmetijskega napredka, tedaj tudi nasprotniki kmetijskega poduka, brez katerega se ne dá nič doseči. Da ima Koroška dežela dandanes tako lepo živino, ima se zahvaliti posebno neutrudljivo delajoči kmetijski družbi, a ne malo neutrudljivemu misijonarju, kmetijskemu popotnemu učitelju gosp. Schütz-u v Celovcu. Tako se govorí sploh v merodajnih krogih v Celovcu.

a) Konjereja. — Poročilo razkazuje, da je blizo 6000 kobil bilo leto in dan obrejenih in od teh 60 odstotkov žrebet odgojenih. Žrebeta se prodajajo po 50 do 300 gold.; poročilo ceni le 100 gold. enega k drugemu, torej dohodka iz konjereje v letu 360.000 gold.

b) Govedoreja. — Vsako leto se priredí okoli 80.000 telet, od teh se jih prodá v mesnico 39.000 v vrednosti . 468.000 gold.
Od eno- in dveletnih juncev se pokolje 3000 glav po 40 gold. . . . . 120.000 „
Od 3 leta in več let stare živine prodá se 4000 glav po 100 gold. . . . . 400.000 „
8000 glav (starih krav) po 80 gold. . 640.000 „
Volov se prodá 20.000 na pol pitanih eden po 300 kilo čistega mesá, to je, 60.000 metr. centov po 64 gold. . . 3,840.000 „
in 6000 manjših hribovskih volov à 225 kilo = 13.500 metr. centov po 56 gld. 756.000 „

torej ves dohodek iz govedoreje v letu 6,224.000 gold.

c) Ovčjereja in kozjereja. Prodá se leto in dan okoli 70.000 ovác po 5 gld., to znaša 350.000 gld., okoli 10.000 kóz po 5 gold., kar znaša 50.000 gold.

d) Svinjereja. Leto in dan se poprodá in porabi: 112.000 centov svinjskega mesa in slanine (špeha) cent po 26 gold., znaša 2 milijona in 912.000 gold. Iz

vse živinoreje tedaj lep denar na leto: 9 milijonov in 896.000 gld. Vrh tega pa še za mleko in sir, ovčjo volno itd., najmanj more 5 milijonov gold. dohodka ceniti. Tako ima Koroška iz živinoreje na leto blizo 15 milijonov gold. dohodka. Ali ni to gotovo steber ljudskega blagostanja?

Nikakor ne tajim, da Kranjska nima lepega zaklada v živinoreji, al koliko bi se še dalo zboljšati in pomnožiti! Zato, dragi rojaki, v hlevu imate še velik vir, le tega požlahnite in prav v živinoreji morete najti še večih prihodkov, katerih vam vsem je posebno v današnjih za gospodarje težavnih letinah silno treba.

Kakor sem že omenil, bila je razstava res s pravim cvetom žlahnih Belanskih goved napolnjena. Belansko pleme je srednje velikosti (300 do 350 kilo žive teže). Glava in vrat sta navadno rudeča, od pleč čez hrbet in bedra se pa širi bela proga; sploh je živina cikasta. Glava je fina in lahka z lepimi rogovi, oko milo in pohlevno, tako, da se Belansko živinče vsakemu hitro priljubi. Pa tudi rado se redí Belansko govedo, ter se sme imenovati ena najzadostljiviših. Obilna molža pa je tretja lepa lastnost in o tej podajam sledeči posnetek iz zapisnika o molži Belanskih krav, katere je redil gospodar Wenger in vestno celo leto zapisoval množino mleka tako le:

Krava	št. 1	dala je na leto	3878	litrov mleka
„	št. 2		3166	„ „
„	št. 3		3283	„ „
„	št. 4		3588	„ „
„	št. 5		2757	„ „
„	št. 6		2383	„ „
„	št. 7		2392	„ „
„	št. 8		2977	„ „
„	št. 9		1876	„ „
„	št. 10		2314	„ „

toraj ena k drugi daje po 2861 litrov dobrega mleka.

To je pač mleka veliko, zato se Belansko pleme sme imenovati eno najboljših mlečnih plemen, ker v primeri velikosti pač ne poznam, vsaj v Avstriji ne, boljših krav, ki bi bolje molzle. Pa tudi mleko samo je hvalevredno. Tolščomér kaže, da mleko Belanske krave ima 13.5% smetane.

(2. del prihodnjič.)

Tri glavna vodila, kako naj gospodar ravná s hlevskim gnojem.

Navadno se misli, da z gnojem ume ravnati vsakdo, če tudi prav nič ne vé, v čem gnoja glavne moči obstajajo.

Znani učenjak Reichardt povdarja in to po vsi pravici tri glavna vodila, po katerih naj s hlevskim gnojem ravná gospodar na velik dobiček svoj.

Prvo vodilo po njegovih besedah je, da se gnoju, dokler ni pod zemljo, nikoli ne primeša kaj apna, pepela ali kaj enacega, in zakaj ne? — Zato ne, ker apno in pepel iz gnoja preganjata amonijak, ki je gnoju glavna rastline redivna moč;

drugo vodilo je, naj se varuje, da gnoj ne sprhní, to je, se ne razkrojí po dotiki zraka, kajti po dotiki z zrakom se napravlja ogeljna kislina v obliki gaza, katera iz gnojá beží, potem pa mnogo organiških substanc v zgubo gre;

tretje vodilo naj pa bo gospodarju ravno to, da ubrani dotik zraka z gnojem takrat, kedar gnoj trohní, to je, se sam po sebi razkroji; v ta namen je tedaj treba gnoj večkrat z gnojnico polivati.

Korist tacega ravnanja razume pa le tak gospodar, ki ve, kakošne kemične premembe se godijo v gnoji, kedar trohni ali se sprstenuje.

Gnoj, ki ga je gospodarju živina naredila, se po dotiki podnebnega zraka razkroja; čem bolj zrak more prešiniti gnoj, tem hitreje se razkroja, tem več se pa tudi redivnih stvarí iz njega zgublja. Da se gnoj pravilno razkroja, potrebuje neko gotovo mero vlažnosti in pa toplote; vlažnost dobiva gnoj v hlevu po živinski scavnici, na gnojnišči pa po deževnici ali s tem, da se gnojni kup z gnojnico poliva. Kedar se gnoj prav segreje, izhlapí vlažnost iz njega; potem zgublja vodenih in druzih organičnih obstojnih delov, in po tej izgubi prihaja gnoja čedalje manj in zgublja precej od svoje teže, pomnožujejo se pa v njem rudninske stvarí in pa vezani gnjilec. V frišnem hlevskem gnoju je 0.39 odstotkov gnjilca, 0.45 odstotkov kalija, 0.18 odstotkov fosforove kisline; če pa je gnoj že nekoliko strohnel, ima v sebi 0.49 odstotkov gnjilca, 0.56 kalija in 0.23 fosforove kisline, po takem rudninskih stvarí in gnjilca precej več.

Po vsem tem je razvidno, da gospodar, če sebi lastne škode noče, se mora ogibati vsemu, kar zmanjšuje vrednost gnoja. (Konec prih.)

Vinska letina.

Na Štajarskem ne bodo, kakor „Slov. Gosp.“ poroča, zadovoljni z vinsko letino. Le Šilharja bodo letos precej in dobrega dobili. Na Tirolskem bo slabše od lani, vreme ni bilo ugodno cvetenju. V Dalmaciji in Istri bodo imeli najboljšo vinsko letino v celi Avstriji. Iz Hrvatskega se ne slišijo tako dobri glasi, na Ogerskem povsod tožijo, da bo malo vina in še to slabo. Na Avstrijskem pričakujejo le malo vina in slabo, tudi je toča veliko pobila. Vinska trgovina sedaj nekoliko stojí, ker vse gleda, kaj bo trgatev pokazala; toda ni dvomiti več, da bode potem cena poskočila. Na Nemškem bo vino veliko slabše od lanskega, v Italiji pa so neki jako zadovoljni, posebno na Piemonteškem. V Španiji je silna vročina mnogo grozdja posušila, ostalo bo pa dalo kaj ognjevito vino. Na Portugalskem žuga trtna uš vse vinograde pokončati. Francozi bodo imeli mnogo in prav dobrega vina, veliko več kakor lani!

Gospodarske skušnje.

* *Če čebela človeka piči*, priporočajo čebelarji tobakov sok, s katerim naj se pomaže mesto, kjer je čebela človeka pičila. Pravijo, da zadostuje, ako se pičeno mesto z mokrim koncem cigare (iz ust) pomoči. Kmalu prestane bolečina in otok. — Tako pišejo „Pučke Novine“, katerim moramo odgovornost za to sicer res lahko zdravilo bučelnega pika prepustiti.

* *Gliste v zemlji so zelo koristne.* Naravoslovec Grimm to na široko dokazuje; po njegovih skušnjah glista prav nič ne škoduje koreninicam rastlinskim; one kopajo zemljo in jo rahlajo, da v njo lože prodira zrak in pa voda.

Politične stvari.

Dunajski časniki in pa Rusko-turška vojska.

Na Dunaji izhaja sila veliko časnikov, mnogo več, kakor jih je treba in med temi jih je velika večina takih, katere vzdržujejo stranke samo za svoje namene.

Najbolj strankarsk in nesramen je list „Neue freie Presse“ ali, kakor ga je „Politik“ prav dobro krstila, „Dunajska Mahomedanska vlačuga“. Po tej in po drugih listih, ki so se po nji vrgli, se je Dunajski in sploh tisti Avstrijski svet, ki se „ustavoversk“ zove, tako spridel, da ne mara več poštenih listov.

Ne more se tajiti, da je „Neue fr. Presse“ občno mnenje veliko spridila in zanetila plamen proti Rusiji. Kdo pa je tisti, ki ima ta turkoljubni časnik na vajetih? Nek judovski baron, z imenom Hirsch. Ta je lastnik onega časnika. Njemu je Turško ruska vojska na veliko škodo, zato je napel vse žile, da bi zagnal Avstrijo proti Rusiji ali vsaj Turku na pomoč. Kdo neki je do leta 1874. govoril o tem, da je blagor Avstrije zvezan z blagrom Turčije? Nihče! Dovolj je bilo, da so Avstrijskemu občinstvu obesli na vrat Turške srečke (loze), s katerimi bi se bile imele zidati Turške železnice. Še celó ko je l. 1875. Turčija prišla na kant, ni bilo čutiti, da bi bila Avstrija pri tem kaj trpela. Še le ustaja v Bosni in Hercegovini je to reč sprožila. Avstriji je pretila nevarnost — samo zato, ker baron Hirsch ni mogel več železnic zidati, kajti Turški ministri so denar, ki bi ga bili imeli dajati baronu Hirschu, morali porabiti za armado. Takrat „Neue fr. Presse“ od Avstrijske vlade ni zahtevala nič manj in nič več, kakor to, da gredó Avstrijski vojaki Turkom pomagat, da se zaduší ustaja, samo zato, da bi baron Hirsch dobil svoj denar. O daljnem razvijanji vzhodnih homatij je bila ta gospôda že na konji, zbeganemu občinstvu je bila že natvezla misel, da vojska na vzhodu se dotika Avstrijskih in Nemških zadev, in da se blagor Avstrije more varovati le s tem, če Turčija ostane, kakoršna je bila. Davno že, predno se je začela sedanja vojska, je bila množica od te strani obdelana, in velik del druzih Dunajskih časnikov je moral vkreniti v kolovoz „Pressin“, da se je mogel vzdržati. Zato je menda marsikater poprej manj pristransk list, kakor na pr. „N. W. Tagbl.“ poturčil se. Časnik „Fremdenblatt“ je zgubil na enkrat 5000 naročnikov, ker se je predrznil o homatijah na jugu imeti svoje lastno mnenje. Tako preslepljeno je časnikarsko občinstvo.

Najbolj je prevzela ljudí izmišljena in prazna trditev, da so Avstrijske zadeve ob iztoku Donave v nevarnosti. Pač bo vsak nepristransk človek prašal, kako pride Avstrija po tem v kako nevarnost, ker se vendar ni bati, da bi Rusi, če dobé te iztoke, Donavo od Dunaja napeljali proti Moskvi ali Petrogradu. Al to vse nič ne izdá, ker ustavoverno občinstvo ne zahteva nobenih dokazov, ampak vse na prazno besedo veruje. Jasno je, da se Nemčija ravno toliko briga za iztoke Donave, kakor Avstrija, in da ni prav nobene nevarnosti, ker bi se sicer Nemčija brž oglasila. Al to tudi nič ne veljá Dunajčanom, ker bo Nemška vlada pač skrbela za prid Nemčije, ne pa za dobiček barona Hirscha, „Pressi“ pa je mar le za ta dobiček.

Najbolj žalostno pa je vsakako to, da celó nekateri zastopniki ljudstva ravnajo po tem, kar beró po strankarskih časnikih. Poslanec bi moral imeti lastno prepričanje, in če ga nima, kaže to ali nevednost ali pa lenobo. Da so tedaj časniki Dunajski potegnili s Turki in hujskajo na Ruse, je po tem lahko razumljivo, ker gre za njih dobiček; al da tudi občinstvo z njimi potegne, to je — — manj razumljivo in kaže spridenost današnjih časov.

Čenče za tiste, ki bi radi zdehali.

Iz Rusije 23. sept. η.

„Oh, oh, oh!“ — se je slišalo iz prednje izbe (bilo je ravno pred tednom, v nedeljo pod večer). Skočil sem izza mize še s peresom v roki namočenim v črnilo, odprl sem duri — „oh, oh, oh!“ — mi bije na uho na pragu odprtih duri. Maša! Maša! kličem hišno, podaj brž vode! „Oh, oh! vode ni treba“ — zdihuje moj drug, ki me je skoraj na prag povabil. Bil je namreč gospod Nortškocmen, čistokrvni Francoz iz stare znane in slavne po svojem žrtvovalnem svobodoljubji familije Provanske. I kaj vam je drug moj? ga prašam ter stiskam njegovo roko v svojo, iz katere mi je pero samo padlo na tla. „Oh, oh, oh! še prašate, kaj mi je?“ zdiha, „pobiti smo, pobiti, popolnoma pobiti!“ Kako? kje? kdaj? prečital sem vse poslednje telegrame in nisem našel, da bi bili pobiti. „Pobiti! pobiti!“ ponavlja on. Kje? pri Plevni li, ali pri Baba-dagu, ali pri Dag-babi? kje vendar? „Oh, oh! tudi pri Plevni, ali kaj Plevna! mi, mi smo pobiti!“ Kdo mi? vas ne razumem. „Morda ne čitate „Peuple Français?“ Ne, „Moniteurja“ čitam. „Trdovratni klerikalec! „Moniteurja“! menil sem, da bom našel pri vas tolažbe! oh! oh! pobiti smo, pobiti, in jaz posebej!“ Povejte mi vendar, drug moj, mu spet stiskam roko ter gledam v motno skoraj objokano oko, kaj se je zgodilo? kje ste tako pobiti? „Pogajali smo se, Nica je predlagala Tulonu združitev, Lijonci Lijoncem — ali —“ Nu, ali niso hoteli Tulonci in drugi Lijonci? „Kaj še? odgovorili so nam!!“ Kaj so odgovorili? „Nu, kaj? odgovorili so nam klerikalci!“ Morda so celó rekli: ‚Kakor je Gambetta vstal od nas, tako naj Gambetta prisede k nam, pa bomo združeni‘ tako? „Strašno! pobiti smo, pobiti!“ Strašno, ali vendar poslušajte, drug moj: vaša posebna pobitev je nekako podobna naši pobitvi pri Plevni — še ni tako dolgo, kar ste mi čitali neki članek natisnen v „Peuple Français“ rekoč, da ne razumete, kaj hoče „Peuple“ reči. Jaz sem potem tudi napel vse žile, pa tudi nisem našel zmisla; morda zato ne, ker tam so se vezale novomodne Parižke besede s Provanskimi in Bretanjskimi sufiksi, vse v eno mrežo, ter obkladale s starimi že nekako trhljimi korenikami nabranimi na Pirenejah in v Abrucah, celó iz Valaških mlak je bilo nekaj bilk pridjanih, ki so molele iz mreže, kakor ščetine. Vi ste vrgli proč „Peuple“, češ, da ni vredno....

„Oh, oh!“ se zasliši iz prednje izbe. Ozrem se — komu govorim? nikoga tukaj ni! skočim iz sobe.... samo še kos suknje mojega druga sem vjel z očmi... „Oh, oh, pobiti smo povsod, popolnoma pobi...“ Več nisem slišal, zakaj velike duri so mi popolnoma odrezale glas mojega druga Francoza.

„Pobiti smo, pobiti, povsod, popolnoma!“ te besede so mi kar neprenehoma zvonele po ušesih. Spomnil sem se, da mi je moj drug rekel, da tudi pri Plevni. Moji telegrami sicer o tej pobitvi nič ne vedó, pa Bog vé, morda telegrafist drugim pošilja druge telegrame, treba je kaj pozvedeti, si mislim ter se odpravim k bližnjim znancem. To so Poljaki, ki vsak dan k meni pošiljajo po časopise in telegrame, pa vendar veliko več vedó, kakor jaz, dasiravno prečitavam vse od prve do poslednje besede. „Bon žur, monsje!“ me pozdravi gospodinja, priletna suha Poljska gospá, ki nikdar cigaretke z ust ne sname in vsacega z „bon žur“ pozdravlja“, dasiravno dalje čez „mosje“ njena francoščina ne seza. „Ste čitali poslednje telegrame? Da, res čitali, saj ste mi jih že tudi poslali“ — si sama odgovorí in zaigra jej nekaki čudni smeh na starih ustnicah — „pa to je vse laž, laž, vse laž; vendar naj-

prej vas moram soznaniti z novimi prijatelji, vsi mili drugi, vsi naše vere, punčice našega očesa. Gospoda, priporočam vam našega milega druga monsje, ali ker smo v Rusiji, dasiravno ne Rusi, po domače, Nikifera Nikolajiča; monsje, priporočam vam pana Sigismunda Čmeslinskega, pano Sigismundo Smislinsko!" in tako dalje naštela mi je celo vrsto panov in pan, kateri pa niso v vrsti stali ali sedeli, ampak vrteli so okoli mize pod širokim oknom, naložene s svinjino, teletino, govedino, kuretino, divjino, sirom, ikrami z dvema nožema in dvojimi vilicami in kakih pet in dvajseti butelij raznih žganj in vin. Vsi moji novi znanci in znanke so bili oroženi, kakor da bi hoteli napasti sovražnika, po kos mesa v desni, po kos kruha z ikro ali maslom v levi roki, mašili so si usta ter podajali mi roke, tako, da sem imel že polno pest svinjine, teletine in druge masti, predno sem prišel z materinimi vilicami do mize. Začelo se je dviganje z orožjem po „zali" vse vprek, pani in pane: „illi inter sese multa vi brachia tollunt", po taktu, zdaj desno, zdaj levo, vmes so pa strašno politikovali in pripovedovali o strašnih bitvah: „Pri Šibki jih je padlo dvajset tisoč, a petnajst tisoč so jih vjeli" brenči debeli Čmisrevski. „Pri Ablani več, tam jih je padlo do 30.000, a 25.000 so jih vjeli", žvižga Švišnjevska. „Pri Plevni so včeraj vzeli ves logar", hihika, neka tetka, katere ime sem pa pozabil. „Ni mogoče, ha, ha, ha!" se dere Mišnicki. „Res, res, in „on" je neki komaj pete odnesel, verujte, pan Mešnicki", trdi bledolična pana, katere ime sem tudi pozabil. „Da skoro jih bodo potolkli, hvala Bogu, padajo, kakor muhe, skoro „mu" ne bo ‚soldata' ostalo, he, he, he!" renči suhi dolgi pan, skoraj z glasom lačnega kužeta, dasiravno maha po „zali" s celo telečjo kračo in s kosom kruha večim, kakor je njegova glava. Kdo je ta „on" in „mu"? kdo so ti trideset tisoč, ki so kot muhe padli? kdo je včeraj vzel ves „logar"? vsega tega in temu podobnega nisem razumel; obrnem se tedaj k pani, ki me je ravno s svojim zajčjim hrbtom neusmiljeno pod rebra sunila, ter jej začnem praviti, da pri Plevni so naši vzeli štiri Turške redute, pa k nesreči obdržali samo enega. Dregnil sem s Turškimi reduti, kakor s palico v gnjezdo sršenov. „Laž! laž! laž!" je gromelo, cvililo in piskalo iz ust panov in pan in nešteviln rok se je stezalo nad mojo glavo s kračami, hrbti, stegni. „Pobiti so! Pomendrani, kakor muhe! Da, kakor muhe!" Mislil sem že: na, po tebi je! Vendar na trenutek me je rešila tetka, ki je zanjavkala: „Poslušajte, pani in pane! iz Kijeva se je pripeljal stric neveste plemenika mojega svaka po materi na svadbo, ki jo bomo pojuternjem praznovali v „zali" kuma plemenika mojega svaka po materi, ker v naši grajščini dovolj velike za tako veliko število svatov nimamo, kakor pravim, še ni pol ure, ko se je iz Kijeva pripeljal, zakaj ko se je pripeljal, sem se prec odpravila k vam, da vam povem veselo novico, katero je precej povedal, ko se je pripeljal, kakor pravim, on je pravil, da v Kijevu imajo telegrame, ali naši lažejo in skrivajo, ker se bojé revolucije in punta, kakor pravim, a Turki gredó čez Donavo, vzeli so že Sevastopolj, in flota Turška strelja, kakor pravim, po Tuli, in so že zažgali največo fabriko, kjer topove kovajo in smodnik lijejo, pa to še ni nič, kakor pravim, Napoleon se ženi s hčerjo Mac-Mahonovo, in Angležka flota je že pred Peterburgom, in Angleži in Napoleon, kakor pravim, hote našo Poljšo....."

(Konec prihodnjič.)

Slovansko slovstvo.

* *Kratka katehetika za bogoslovske zavode i preparandije.* Napisao dr. Martin Stiglić. Odobrila preč. nadbisk. duhovna oblast u Zagrebu.

Pisatelj „katehetike", profesor tega nauka na bogoslovski fakulteti v Zagrebu pravi v predgovoru, da katehetika se ima po obstoječih propisih predavati v bogoslovskih zavodih in preparandijah, al nastopivši profesuro svojo ni našel nobene knjige tem šolam shodne zato jo je on spisal, želeč, da zadostuje katehetom pa tudi drugim učiteljem, ako jim treba učiti krščanski nauk. Brez nevarnosti, da bi nas kdo dementiral, rečemo radi, da je gospod profesor lepo dosegel svoj namen. Na 52 straneh „katehetika" v jasnem jeziku obsega vse, kar je veroučitelju vedeti treba, da je mož na svojem mestu. Organično osnovana razklada v uvodu „pojam katehesi i katehetike", „potrebo i tegobe katehisanja"; — odsek 1. govori o „vjerozakonskem poduku", odsek 2. pa o „krščanski odgoji". Vidi se na vsaki strani knjižice, da je pisatelj strokovnjak svojega nauka, in da je ves navdušen za važni posel, ki ga ima katehet v šoli. Tako na strani 36. pravi: „Vjeroučitelj, ako želi, da mu obuka bude uspješna, treba da se snizi do djece i to do one djece, koju obučava, i da se služi upravo njihovim jezikom. „Učeno govoriti s djecom, veli Fleury, jest isto, što govoriti im latinski ili grčki." Mnogi misle, da je stvar laka govoriti s djecom, nu varaju se. To je mnogo teže nego si čovjek i misli. Govoriti s djecom, da razumiju, ne samo da je težko, već je to i velika umjetnost, koju si vjeroučitelj tek poslie duga izkustva može pribaviti." — In na strani 9. jako milo priporoča mladino skrbi učiteljevi, rekoč: „Učitelji! Kad god obučavate mladež, znajte, da su to djeca Božja, miljenici njegovi, ciena krvi Isukrstove, hram Duha svetoga, biser crkve Hristove, ljubimci angjelom, radost roditeljem, cviet, čovječanstva, nada domovine. Vam su povjerene njihove duše, ter će ih Bog tražiti iz Vaših ruku. Čuvajte se dakle, da njihovu nevinost ničim ne povriedite. Svaka vaša rieč duboko pada u njihova nježna srca, koja će jednom pčenicom ili dračem niknuti i uroditi." — To malo bo zadostovalo, da tudi naši slovenski katehetje in učitelji bodo radostni segli po izvrstni knjižici, ki ne stane več nego samih 30 krajc. Dobiva se v vseh knjigarnah Hrvatskih, pa tudi pri profesorju pisatelju samemu v Zagreb.

* „*Srpske Zore*" je ravno prišel na svetlo 9. zvezek. Ta izvrstni v Beču izhajajoči ilustrovani beletristični list srpski so „Novice" že mnogokrat pohvalno priporočale izobraženim Slovenom, in reči se sme, da vsak zvezek kaže, da je najtoplejšega priporočila vreden po obsegu in slikah. Vsebinek 9. zvezku je: „Poludeli grof". Kriminalna novela J. D. H. Teme-ja. (Nadaljevanje.) — „Medj talasima". Pesem Lj. P. Nenadovića. — „Pričanja Vuka Dojčevića." Skupio i složio Stjepan Mitrov Ljubiša. — „Šta želim". Po Mickieviću prevèl Lj. P. Nenadović. — „Čovek budućnosti". Rajtlinger. (Interesantna razprava.) — „Kolo". (Sè sliko). — „Mrvice". Pesem Lj. P. Nenadovića. — „Pisma sa istoka." Dr. Milan Jovanović. — „Rat na istoku". Piše major Jovan Stefanović Vilovski. (Sè sliko.) — „General Gurko". (Životopis slavnega junaka sè sliko.) — „Listak". — „Naše slike". — „F. Kanić". (Životopisna črtica sè sliko.) — „Pregledne beleške". — „Književnost". — „Sa Onogošta". (Pesem knjeza Nikole.) „Sa razvalina Ozrinića kule". Pesen Lj. P. Nenadovića.

Zabavno berilo.

Obrazi iz življenja.

III.

Odgoja po módi.

(Dalje.)

Elvini se ne zgodi taka, kakor njeni sestri. Čez dva meseca je gospá Lokavčeva. K ženitovanji je povabljen tudi lajtenant Fredi, ki pri tej priliki s svakom bratovščino pije, mater svojo pa zopet zeló za mošnjico strese. Da je mogla Elvino pošteno oskrbeti, je moral Gosár iskati večega posojila. Zadnji desetaki od tega so šli s Fredom. Novoporočena se odpeljeta za mesec dni na potovanje po svetu. To je navada pri gospódi. Potem pa se mlada gospá slovesno vpelje na Lokavčevo posestvo.

Mladi gospodič Rodrigo se že veseli počitnic. Gospod svak mu je pri ženitovanji obljubil, da ga bo vzel ves čas k sebi na grad, kjer bo lahko ribe lovil, streljal in druge burke uganjal. Ves čas misli le na počitnice in šteje dneve do njih. To zamaknenje v prihodnost ga je tako zavzelo, da je šolo izdelal slabo, ali marveč, da je ni izdelal. Čeravno je gospá Gosárjeva v svilnatih krilih proti koncu leta hodila okoli profesorjev moledovat za-nj, bo moral isti razred vendar-le še enkrat skonca začeti. A kaj to njemu mar! Da je le enkrat pri svaku na gradu!

Kako je Elvina srečna! Srečna? Že mesec dni potem, ko je s soprogom prišla od potovanja na novi dom, dobi mama Gosarjeva pisemce od gospé Lokavčeve. Med drugim je v njem stavek: „Vse bi še bilo. Gospod Lokavec je dober mož, a premalo se briga za-me. Ves dan tičí pri delavcih, hodi po njivah, gozdu, vrtu in hlevih. H kosilu pride ves umazan in po hlevih in živini dišeč. Pošlji mi najnovejših romanov. Meni je strašno dolg čas.“

Če je mladim ženam dolg čas, nevarno za možé.

Kaj pa z Noriberto? Kar se je sestra omožila, je tudi nji dolg čas. Prej ste včasih kaj pokramljali, pa je pretekla ura. Vedno in vedno romane brati se pa človek naveliča. Gledišče in koncerti sta le zvečer, kam z dnevom? Sestro je parkrat obiskala, al tam na kmetih je še bolj dolgočasno. Nobene druščine ni. Zato jej mati ne zameri, da zdaj rada hodi k svoji prijateljici, hčeri precej bogatega trgovca Torbarja. Hiša trgovca je poštena, v dobrem imenu, zakaj bi ne hodila tje, ne hodila sama? Mladi sin trgovca, komaj dvajset let star, je ves dan v prodajalnici, Noriberta pa hodi v sobo, kjer s prijateljico citrate in pletete.

Nekega večera prosi Noriberta mater dovoljenja, da sme za več dni peljati se k sestri na grad. Zakaj bi jej gospá Gosarjeva tega ne dovolila? Drugi dan se odpelje gospica. Mati je brez vse skrbi.

Čez par dni gre po mestu govorica, da je zmanjkalo sina trgovca Torbarja. Govorica trdi celó, da je ž njim vred zmanjkalo očetu v kasi več tisuč goldinarjev. Koliko — tega govorica ni natančno vedela. Ta govorica je priletela tudi policiji na uho, in ker je gospod Torbar, še predno je zvedel, da mu je sin zginil, naznanil tatvino sodniji. Policija se tedaj spravi na noge. Večkrat se policiji posreči, da dobí sled tatú, manjkrat to, da dobí tatú samega, najredkeje pa, da dobí v pest tatu z vkradenim blagom vred. Policija je tedaj na nogah. Posreči se jej, da dobí sled tatú in ta je — mladi gospodič Torbar. To se sme z vso gotovostjo trditi, ker se je zvedelo, da je na železnici vzel vožni list do daljnega mesta. A ni šel sam. Po uradnikih na železnici se je zvedelo, da je kupil dva listka. Enega zá-se, druzega za mlado damo, ki je šla ž njim. Dame niso mogli spoznati, ker je bila zavita in imela obraz zakrit. Policija mora tudi to damo izvedeti, ker je najbrže sokriva hudodelstva. Kako pa? Najlože se zve to, ako se poprašuje, kje je v mestu zginila kaka mlada dama.

Kako strmí gospá Gosarjeva, ko nekega jutra stopi k nji v sobo gospod, ki se jej predstavi za policijskega komisarja! Policija v njeni hiši! Kaj bo mesto reklo, če zvé o tem! Policijski komisar pa je jako vljuden mož. „Ne bom vas dolgo nadlegoval, častita gospá“, jo nagovorí, „le par pojasnil želim.“ — „Pojasnil? o čem?“ vpraša gospá še bolj zavzeta. „Je morda kak posel —“ „Ne zamerite, jaz bi rajši govoril z gospodom Gosarjem.“ — „Z Gosarjem?“ — „Da!“ — „O čem? Saj sem jaz gospodinja.“ — „Dobro! Vi imate dve hčeri?“ — „Dve. Ena je zdaj gospá Lokavčeva“. — „Vem“, poprime komisar, pogledavši v svojo zapisnico. „A, druga, mlajša?“ — „Gospod, čemu to izpraševanje?“ strmí gospá Gosarjeva. — „Ne zamerite, moja dolžnost. Je li gospica Noriberta domá?“ — „Jaz mislim, da nimam nikomur odgovora dajati zarad svojih otrok“ se odreže gospá Gosárjeva razjarjena. — „Dovolite, častita gospá, jaz moram dobiti odgovor na svoje vprašanje. Če ne od vas, moram pač govoriti z gospodom.“ — „Tako? No, moja hči Noriberta je že tri dni pri sestri, gospej Lokavčevi na njenem posestvu.“ — „Dovolite, častita gospá, da jaz temu oporekam. Na grajščini gospoda Lokavca je pač vaš najmlajši gospod sin, a gospice Noriberte tam ni nihče videl.“ — „Kaj? kako?“ strmi gospá, „to ni mogoče! Od kodi veste vi to? Je mar poštena moja hiša pod policijskim nadzorstvom?“ — „Ne razjarite se, častita gospá. Odgovorite mi odločno: Je li vaša hči, gospica Noriberta, domá pri vas, ali je ni?“ — „Gospod, vi postajate silni, razžaljivi. Saj sem rekla, da se je odpeljala pred tremi dnevi k sestri, gospej Lokavčevi.“ — „Kdo jo je peljal tje?“ — „Po pošti se je peljala.“ — „Oprostite, da tudi temu oporekam.“ — „Kako?“ „Po pošti se tri dni že ni peljala razen neke stare žene nobena ženska“, pojasnuje komisar gledaje v svojo zapisnico. „Je li to res?“ bledí gospá Gosarjeva, držaje se za mizo. „Tedaj vam je to neznano?“ praša komisar z nevernim glasom. — „Saj tudi mogoče ni! Moja hči je predobro odgojena!“ — „Ves sum letí ná-njo.“

Za gospó Gosarjevo je to preveč. Zmanjka jej sape, omahne in se zgrudi na zofo. Komisar pokliče hišino jej na pomoč, potem odide, prepričan, da je na pravem sledu. Popoldne pride k njemu gospod Gosár. „Ali res mislite, da je moja hči pobegnila z mladim Torbarjem?“ ga praša ves pobit. — „Jaz sem prepričan, da se je to zgodilo“, odgovorí komisar. — „No, to je sad odgoje moje žene. A kaj mi je storiti?“ — „Vam? Jaz ne vem. Pozvedujte, kam je pobegnila.“ — „Se jej bo kaj zgodilo, če jo policija dobí v roke?“ — „Ako se skaže, da ni vedela za tatvino Torbarjevo, nič! Prišla bo le pod sodnijskim ali policijskim varstvom nazaj.“ — Po tem pogovoru odide Gosár. Kako mu je pri srcu, si vsak lahko misli.

(Dalje prihodnjič.)

Angora.

Zgodovinski-romantičen obraz.

4.

(Dalje.)

Ali Mohamed, njegov sin, stopil je nenadoma med-nj in med svojo mater. „To je moja mati, oče!“ — vsklik-

nil je otroški hud — „a jaz bodem o svojem časi tvoj nastopnik, nečem, da bi osramočen bil v svoji materi.“

Bajazet je stopil nazaj, omahnila mu je dvignjena roka in otožen je gledal svojega mladega upornika; a nenadoma se drugi protivnik prikaže pred-nj, skočil je izza preproge, ko hitro je bil Bajazet grozeče roko stegnil po Milici, in stopil je med-nj in med Milico k sultaniču in strastno je rekel: „Sultan, z menoj bojuj! jaz sem ti enak vsled svojega rodu, — da, jaz sem vzvišenejši, nego si ti!“

„A kedo se je predrznil —“ — povprašal in vskliknil je Bajazet, njegova roka pa je segnila po jatagan.

„Jaz, Manuvel, Grških carjev vnuk“ — odgovoril je mladenič neprestrašeno — „jaz, čegar očetje so se že rodili v škrlatu, ko so tvoji, jednaki Timurju, črede pasli po Turkestanskih pašnikih. Na poroštvo so ti dali me, jaz ne služim tebe, temuč le svojo gospó, jasno hosudarko, a nje mirni smehljaji so mi plačilo in povračilo; dokler bodem živ, nihče ne sme ni s pogledom razžaliti moje gospe, ni ti, sultan, ne, tudi tebe se ne bojim.“

Bajazet je z Manuvela svoje oko umaknil na svojega sina, otožen je bil, jezen pa ne; njegov sin, še deček, njegov tovariš pa ne še mladenič — oba sta se po robu postavila njemu, ki so se njegovega pogleda bali, ter tresli najslavnejši vodje, zdelo se je sultanu to tako čudovito, da je glasen smeh zagnal, nenadoma pa utihnil, kakor človek, ki ga kaj strašnega oplaši o radosti; povesil je glavo, obledel je njegov plamteči obraz, a oko, ki je sicer, kakor živ ogel, plesalo v očnici, zastrlo se je sè zavojem trpke žalosti, pogledal je Milico nekako nesmelo, obe roci na prsi položil in o največem kesi je bolestno jeknil: „Allah-Akhbar! kaj sem učinil?!“

Milica, ki je o vzbuhu njegove strasti nepremično stala, kakor kaka gospodarica pred upornim sužnjim, Milica je nagnila se naprej, sklonila se je k svojemu sinu, poljubila ga je na čelo, obrnila se je v Manuvela, v svojega panoža, svojo roko položila na njegovo rameno in s kregajočim glasom opomnila: „Ne pristuje tebi, ker se staviš med mene in mojega gospoda, tim menj pa ti pristuje to, ker se upiraš njemu; idi, dragi dečko, in straži zopet vhod v moje bivališče, kar je tvoja naloga; moj sin“ — dejala je in pokazala Mohameda — „le-ta se preveri, ali bodeš pokoren mojemu ukazu.“

„Tvoja najmanjša želja je meni ukaz, jasna gospá“, opomnil je Manuvel občutno — „jaz, Grških carov sin, rojen v škrlatu, suženj sem, rad ali nerad, tvoji volji, ni treba mi torej oglednika.“

„Jaz zahtevam to!“ — dejala je sultanica kratko.

Manuvel je roci navskriž del na prsi, sklonil glavo in molčeč odšel sè solzo v očéh; Mohamed se je ozrl v svojega očeta in v mater — in obotavljivo je odšel za njim.

Bajazet in Milica sta ostala sama, nekoliko časa sta molčala oba, motili so tihoto le težeči glasevi Bajazetovi, ki je pred Milico stal, kakor grešnik stojí pred svojim sodnikom, ni se upal svojih oči dvigniti v njo.

„Padišah!“ — spregovorila je Milica mirno, vdano ali svobodno, nje besede so se sultanu zdele, da so puščice, kajti tresel se je o njih in še bolestnejše je stokal, ali morda je le hlinil se? — „Ti si sultan in moj hosudar; tvoja volja je meni zakon; ná torej poroštvo svojega pobratimstva z vojvodo Topličaninom, poroštvo svoje zaveze, katera je najslavnejše Srbske vojnike zedinila s tvojimi prapori, ná to poroštvo, nehvaležnik!“ — rekla je in segnila v nedrije, vzela iz njega nožnico, v kateri je bil kinžalu ročaj, potegnila ga iz nje in podala sultanu.

„Allah-Kérim!“ — vskliknil je sultan, poroštvo z roko porinil od sebe in stopil korak nazaj — „ne, ne, Milica, draga hosudarka! pregrešil sem se, izneveril svoji besedi, razžalil sem te, draga „peri“! ali ti si milostna, kakor so rajske huriske milostive, džini bivajo v tvoji duši, zato prizaneseš moji strasti, ki je vstala v meni, zato ker sem sodil, da bi tudi ti utegnila verovati, da bi Bajazet ne mogel sam upreti se paglavcu Timurju in njegovim jatam, da bi jutrajšnjega dné osoda slonela na kavrinskih vojščakih in na tej zvezi; jaz želim, da bi moja slava neoskrunjena bila tebi, nihče se ne sme drzniti, ter jednačiti se meni — ne v junaštvu, ne v moji ljubezni do tebe, le dokler sem jaz tvoj edin „faris“, le tako dolgo časa sem vreden tvoje milosti in brezi skrbi, da me imaš rada. Hosudarka!“ — opomnil je skoro proseče — „padišah se ti pokorí in spoznava svojo hibo, pogledi me zopet milostno in umorí gnjusnega škorpijona — nevoljo v svojem srci!“

Milica se je smijala, ugajala jej je ta sultanova pokora, da-si je v svesti bila si svoje moči do njega, vendar ni bila hladna do nobenega novega dokaza njegove poslušnosti, saj je bila ženska, a kateri ženski bi to ne bilo prijetno? (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *V Rimu slovi zdaj kot tenorist neki frančiškan* frater Ivan (Fra Giovani). On ima najlepši tenor, ki si ga človek misliti more. Ponujala se mu je zato velika plača, ako bi zapustil samostan in šel za pevca na gledališče. Ko pa papež to izvé, pokliče ga k sebi in mu obljubi odškodovanje za to, kar se mu je od gledališča ponujalo. Pobožni minišček na to odloči svoj glas samo upotrebljevati na poveličanje službe Božje. Cerkev „Della Stemmata“, kedar on poje, je polna, da se vse tare.

Naši dopisi.

S Kranjske gore 29. sept. (*Zgodnje zime žalostni nasledki.*) Sneg, ki je pri nas h koncu preteklega tedna zemljo tudi po ravnem precej debelo pobelil, je sicer skopnel in tudi po gorah precej visoko gori odlezel, a nastal je potem hud mraz, in že tri dni sem se dela led na vodi. Slana, ki je je vsako jutro vse belo, kakor da bi zemljo pobelil sneg, je poparila vse rastline na polji. Turšica nam je obetala prav dobro letino, al ker še ni dozorela, je sedaj po nji; polovico manj je bo, kakor se je je pričakovalo. — Prav tesno bo tedaj šlo ljudem za potrebni živež, ker od nikodar ni zaslužka. Prejšnja leta so hodili naši možaki na delo na Koroško in Štajarsko, letos so pa po večem vsi domá, ker ni dela v sosednjih deželah, kjer tovarne za železo prav malo delajo in tedaj prav ma[illegible] delavcev potrebujejo. — Ubogega kmetovalca pač zmirom zadevajo nezgode in tarejo nadloge; ni se mu mogoče okrepiti!

Iz Most 10. sept. — Včeraj je bil pri nas za župana izvoljen Boštijan Vrbič, posestnik iz Most, za svetovalca pa sta bila izvoljena posestnika Janez Lap iz Žej in Janez Lukanec iz Most.

Iz Žirov 27. sept. — 27. dne t. m. smo tukaj imeli volitev novega župana in 3 njegovih svetovalcev. Volitev bila je silno viharna — menda zato, ker je nekaj volilcev našuntanih bilo od nekega človeka, da so možá volili za župana, kar ni bilo drugim nikakor všeč. Pa pri vsem njihovem prizadevanji je Anton Sedej dobil menda samo 5 glasov, Tomaž Naglič pa 9 glasov. Potem se je vdrugič volilo in izvoljen je bil z 11 glasovi

za župana velicega spoštovanja vredni mož Tomaž Naglič, bivši hišni posestnik in krčmar v Žireh. Potem bila je volitev svetovalcev: pri prvem glasovanji bil je izvoljen za svetovalca Jakob Kavčič z 11 glasovi, za dva se je glasovalo nadalje drugič in tretjič; pri tretjem glasovanji bila sta izvoljena Janez Peternel s 16 glasovi, Jurij Kavčič pa s 15 glasovi. Slava volilcem, da so zmagali!

Iz Postojne 2. sept. — Danes opoldne je za zmirom zatisnil mož oči, ki ga je domovina naša med svoje najljubše sinove štela. Gospod **Andrej Lavrenčič**, posestnik in deželni poslanec, je po večletni bolehnosti 57 let star za srčno boleznijo umrl. 4. dne t. m. popoldne ob 4. uri bo pogreb. Rodoljubje, čisto kot zlató, in značajnost, katere ni omajala nobena politična kužna sapa, blag spomin ohranita gosp. Andreju Lavrenčiču, ki je z britkim srcem gledal zadnji čas potujčeno Postojno. Bodi velespoštovanemu rodoljubu zemljica lahka!

Iz Ljubljane. — „Novice", ki so uni teden došle nam iz Ogerskega, kažejo, da Evropa stojí na vulkanu, ki prihodnjo spomlad utegne velike potrese napraviti. Ne, da bi kdo mislil, da peščica Magjarov s svojimi Turškimi blodnjami je v stanu vzročiti velike prekucije na svetu; al prečudne dogodbe zadnjih dni Ogerskem očividno kažejo, da imajo Angleži svoje strupene roke vmes, ki ne bodo mirovali, dokler se Turčiji na ljubo in na zaželeno kvar Rusov ne vname plamen velikih vojská v Evropi. V očigled tega ni s trte zvito prerokovanje mirnih politikov, da namesti velike svetovne razstave v Parizi prihodnje leto dobí Evropa veliko razstavo svetovnih vojsk. Tista Angleška vlada, ki je že izprva neumorno hujskala Turčijo na vpor, da ni hotela kristijanom jarma olajšati, — tista Angleška vlada, ki je Magjarom glave zmešala tako, da so se s turkofilskimi demonstracijami smešne delale pred vsem svetom, — prav tista vlada zblaznenim Magjarom stiska zdaj orožje in streljivo v roke, da naj gredó Turku na pomoč, s tem pa Avstriji stvarijo zapletke, iz katerih utegnejo nevarni nasledki nastati, ako Nemčija in Rusija vidite, da Avstriji ni prav nič zaupati, dokler Tisza in drugi Magjari vladno krmilo v rokah imajo. Kaj morebiti Ogerska vlada ni tega že poprej vedela, kar zdaj ves svet vé? Če pa je vedela, kaj drugega priča to, nego trdno voljo raztrgati zvezo Avstrije z Nemčijo in Rusijo? In kaj utegnejo nasledki tega biti, če razpor nastane med Rusijo, podpirano od Nemčije, in pa med Avstrijo? Kaj, če se Italija, kakor je podoba, odločno vstopi na stran Nemčije? Kaj, če na Francoskem zopet doživimo velike prekucije, za katere se že delajo velike priprave? Kaj, če enako zblaznenim Magjarom tudi Poljaki začnó zogoviliti? In tako dalje, tako dalje, ako se s krepko roko nagloma ne zatare hidra, ki jo spočenja Magjarska brezumnost!

— (*Iz seje dež. odbora 29. septembra.*) Predlogom dotičnih krajnih in okrajnih šolskih svetov je deželni odbor v seji 29. septembra pritrdil, da se podeli učiteljska služba na ljudski šoli v Vodicah sedanjemu učitelju Antonu Jerebu v Ihanu, učiteljska služba na ljudski šoli v Nemški Loki sedanjemu učitelju Francu Jurmanu v Zagorji, učiteljska služba na ljudski šoli pri sv. Lovrencu na Temenici sedanjemu učitelju Vincenciju Kmetu v Šmartinu pri Kranji, in da se dverazredna ljudska šola v Višnjigori razširi na tri razrede. — Pogorelcem v Ovčjih njivah je deželni odbor dovolil 150 gold. podpore iz deželnega zaklada.

Po dopisu c. kr. deželne vlade sklep zadnjega deželnega zbora Kranjskega, da bi se podobčina Vrhpolje odcepila od Vipavske občine in postala samostojna občina, ni zadobil Najvišega potrjenja.

V nedeljo dopoldne je gospod deželni glavar vitez dr. Kaltenegger v pričo deželnega odbora in deželnih uradnikov slovesno izročil g. Žitko-tu sreberni križec za zasluge.

— (*Slavni naš Koseski*), ki je s svojo gospo soprogo in gospico hčerko Matildo več tednov prav srečno bival v Podbrezji nad Kranjem, enem naših lepih gorenjskih krajev, je v soboto, povračaje se na svoj dom v Trst, mudil se pol dni v Ljubljani, kjer je na veliko veselje dr. Bleiweisu obljubil, za letošnji „letopis" Matičin poslati odlomek prevoda svojega iz Dante-ove „divina comedia". Čeravno že v 79. letu starosti, je vendar še jako iskrenega duhá in krepke telesnosti, tako, da, če ne bi bil že leta 1849. v „Novicah" zložil prekrasne pesmi „Naprej slavenski jug!" zložil bi jo v istem duhu še danes, in kakor je takrat navduševala ves jugoslavenski svet, navdušila bi ga tudi danes; zato naj stavimo na slavo našemu mojstru pevcu prve vrstice le-sem kakor nalašč v očigled dogodbam današnjim:

Naprej slavenski jug!

Naprej, naprej žareči meč osvete,
Slavenski jug, junaška kri!
Naprej, naprej postojne srda vnete,
V osrčje zmót, čez reke tri!
Čez reke tri v ostudni stan drakona
Ukaže vam očestva glas,
Zastavljena je tam slavenska krona,
Rešiti jo, je zadnji čas!
Sej tujih mej preplavale ne boste,
Slavenska je ta zemlja vsa,
Sirov Madjar o blodnji tmine goste,
Preklal jo je v razcepa dva:
In Madjarsag je srcu svete Slave
Že tisuč let srtupeni zob,
Izbite ga — in veličanske slave
Pognal bo v zrak slavenski dob!

— (*Interesantna zgodovinska črtica iz časov Turške sile leta 1620.*) se nahaja v Valvazorjevem rokopisu „Provincial. XI. knjiga str. 719.", ki se poslovenjena tako-le glasí: „Leta 1620. je gospod Dionizi Palaeologus, rodom starodavnem Grško-carskem Palaeologov, nadškof v Tornavi na Bolgarskem, po Turcih iz svoje škofovske stolice in posestev pregnan, v Ljubljano pribežal; častiti odbor deželnih stanov mu je milošnje za potovanje podelil." P. pl. R.

— Gospod Janko Pajk, nastopivši profesuro v Ried-u, je poslal rokopis slovensko-nemškega slovarja nedodelan v Ljubljano nazaj. Tako tekó leta in leta, vrednikom, ki pa nič ne vredijo, se plačujejo nagrade (1200 gold. se je potrosilo že prejšnji čas — v računu dohodkov in stroškov za Alojzijevišče za leto 1876. se bere 700 gold. gosp. Pajku danih za slovnik, — koliko pa v letu 1877., še ni znano) in tako po preteku 17 let, kar smo dobili prvi del, še ni izpolnena blaga volja rajnega knezoškofa Wolfa. Gospodje škofijski so se, ko je dr. Bleiweis posredoval pripravo slov.-nemškega rokopisa za tisek, spodtikali nad previsoko (?) nagrado, katero je za vredništvo slovarja zahteval skušen slovničar, ki bi bil brž ko ne slovnik že dodelal in gotovo dobro dodelal. Kdo pač dotičnemu zakladu Alojzjevišča povrne zdaj onih sto in sto gold.? In pride li morebiti sodni dan poprej ko Wolfov slovár na svitlo?!

— (*Iz poslednjih deželnih volitev glasoviti dr. Eržen*) je s svojim kumpanom, Litijskim apotekarjem, ki sta srenjskega pisarja tepla, 26. septembra obsojen bil na 7 dni zapora ali 35 gl. denarne globe. Pravda se je vršila pri c. k. okrajni sodniji. Ne zato je bila ta obravnava zanimiva, da sta pretepovalca skupila, kar sta zaslužila, ampak posebno zato, ker sta zatožena se izgovarjala, da je nju čast razžaljena bila, zato, ker jih je srenjski pisar „nemškutarja" imenoval. Dr. Eržena in njegovega pajdaža je zagovarjal dr. Schrey, srenjskega pisarja pa advokat Brolih, rekši, da „nemškutar" nikakor ni razžaljivo ime, kakor tudi nemško ime „Deutschthümler" ne. Gosp. Brolih je — menda šaljivo — še dalje segel rekši, da je nemškutar častno ime, češ, da, kdor je pri nas ustavoveren, velja za nemškutarja, zato je tudi on kot ustavoverec ponosen na ime nemškutarja. „De gustibus non est disputandum!" — dostavljamo mi in smo le radovedni, kako se bo tudi tožba proti dr. Böhmu in njegovim pajdažem končala, ki so toženi, da so za Novomeško volitev 10. julija glasove kupovali.

— Na gomilo nepozabljivemu gosp. Andreju Lavrenčiču trije posebno intimni prijatelji njegovi tukajšni pošlejo venec, ki ga nese gosp. Luka Robič osebno v Postojno. Če le mogoče, gre tudi čvetorica Ljubljanskih narodnih pevcev tje, spoštovanemu rodoljubu zadnjo čast skazati.

— (*Poziv.*) Pevska šola in redne pevske vaje za saizono 1877/8 se začno v čitalnici 1. oktobra, in sicer: pevska šola za gospodične vsak četrtek ob 6. uri zvečer, — pevska šola za gospode vsako sredo in soboto ob 8. uri zvečer, — pevske vaje za zbor vsak torek in petek ok 8. uri zvečer.

Častite gospodičnje in gospodi, ki imajo veselje in zmožnost za petje, naj se oglasé v gori navedenih urah v čitalnični pevski šoli. Temu pozivu dostavljamo le še to, da se te šole in vaj zborovih morejo udeležiti tudi gospodičnje in gospodje, ki dozdaj niso bili društveniki čitalnice.

V Ljubljani 30. septembra 1877.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Še zmirom stoji novi osebni dohodninski davek na dnevnem redu obravnav zbornice poslancev. Poslanci sicer istega političnega duhá si nesprotujejo v svojih predlogih. V obče je čedalje veča razcepljenost v taboru ustavovernim, pa tudi opozicija ni brez nje.

— Svetli cesarjevič Rudolf je zdaj v Inšpruku, da se pri ondašnji vladi pod predsedstvom grofa Taaffe-a seznani z opravili državne službe.

— Ministerstva predsednik Auersperg je, kakor minister Tisza v zboru Ogerskemodgovoril na interpelocije o Turškoruskem boji tudi v zbornici poslancev. Rekel je, da politika Avstro-ogerska je in bode stroga neutreliteta, bramba Avstro-ogerskih interesov zmirom nje cilj in konec, — kaj pa Avstrija počne takrat, ko bi Srbija zopet stopila na bojišče, o tem se zbornici ne more noben odgovor dati. Pri tem odgovoru se je zbornica zares mogla v spomin klicati besede „Fausta" ko je rekel: „Da steh' ich nun, ich armer Thor, und bin so klug, wie zuvor." Mnogi poslanci pa tudi niso bili zadovoljni s tem, da je minister odgovor na interpelacijo bral tako, kakor se pred kako armada bere kak „Armeebefehl".

Iz Zagreba. — Pred razhodom deželnega zbora Hrvaškega je 43 poslancev telegrafino čestitalo knezu Črnogorskemu in njegovi junaški vojski o slavni zmagi nad Turki, zakletimi sovražniki krščanstva in človečanstva. Knez Nikola se jim je s srčnim odgovorom zahvalil za razodetje bratovske ljubezni.

— *Ogerska.* Na Dunaji, v Pešti in drugje so zasačili velike zaboje orožja in streliva, ki ga je z Angleškim denarjem naročil Klapka na Angleškem in v Belgiji za to, da bi se ž njim oborožilo krdelo kakih 5000 mož, kateri bi šli Turku na pomoč. Vdariti bi bili imeli čez mejo v Rumunsko zemljo in prijeti Rumunce in Ruse za hrbtom, razdreti telegrafe in železnice ter združiti se potem s Turki. Vlada pa je zvedela za to in konfiscirala orožje, med tem čez en milijon patrón. Tako počenjajo Magjari v neutralni Avstriji. Škoda, da se je ta reč tako hitro zvedela. Mi bi bili želeli, da bi bilo tako Magjarsko krdelo res vdrlo v Rumunijo; Rumunci bi bili te junake že našeškali, da bi nobenega nazaj ne bilo. — Prizadetih pri tem je veliko Magjarskih magnatov in preiskava bo pokazala, kaj se bo zgodilo jim, ki so tako nameravali prelomiti neutralitêto Avstrije. Kaj bo Rusija, kaj Nemčija rekla k temu!

Iz Rusko-Turškega bojišča. — „Post nubila Phoebus" — bi rekli danes, vendar enkrat bolj vesele novice. Rusi in Rumunci stopajo odločno naprej in bombardirajo Pleven, ki se ne bo mogel več dolgo držati, carevič naslednik pa je ob Lomu našeškal Turke, ki so se morali umakniti in zgubili 2000 mož. Slabo vreme zeló nagaja, Rusi so že popolnoma pripravljeni za zimo na bojišči, Turške čete pa, zlasti one iz Azije in Afrike, tare mraz in zima jih bo toliko pobrala, kakor Rusko orožje. Zdaj postaja čedalje trdneje prepričanje, da bodo Rusi zmagali vkljub Angleškem denarju. — Srbi še niso sklenili vojske, čeravno jih zmagoviti knez Črnogorski k temu priganja, ker zdaj lahko podajo roko njegovim četam. Odločilo se bo pa to kmalu, ker je v Beligrad prišel Ruski diplomatični agent Tersiani. — Črnogorci ne nehajo zmagovati; trdnjava za trdnjavo jim poda v roke, Dolgo sotesko so že popolnoma otrebili Turkov.

Listnica redništva. Gosp. □ v B: Novi prepisek ravno še prav pride, ako ga kmalu dobimo. Članek je zanimiv.

Žitna cena

v Ljubljani 26. septembra 1877.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 10 fl. 8. — banaške 11 fl. 24. — turšice 6 fl. 40. soršice 6 fl. 40. — rži 6 fl. 50. — ječmena 4 fl. 55. — prosa 5 fl. 36. — ajde 6 fl. 50. — ovsa 3 fl. 25. — Krompir 2 fl. 86 kr. 100 kilogramov.

Kursi na Dunaji 2. oktobra.

Unirani državni dolg 64 fl. 60 kr.	Ažijo srebra 104 fl. 60 kr.
Narodno posojilo 67 fl. — kr.	Napolendori 9 fl. 44 kr.

Loterijne srečke:

v Gradcu na Dunaji	15. sept. 1877:	67.	36.	71.	25.	86.
		28.	71.	59.	87.	44.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 12. oktobra.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: Jožef Blaznikovih dedičev v Ljubljani.